بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بــەنــاوی گــەلــەوە
بـــڕیـــــار
ژمارە (٣٣) سالّی ٢٠٠٧

یاسای هەموارکردنی پیادەکردنی یاسای باجی دەرامەتی
ژمارە (١١٣) ی سالّی (١٩٨٢)ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان – عێراق

بە پێی ئەو دەسەلاّتەی لە بڕگەی (١) ی ماددەی (١٠) ی (یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق)ی ژمارە (١)ی سالّی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو پێمان دراوەو، بە پالّپشتی ئەو یاساکارییەی ئەنجومەنی نیشتمانی کـــــوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ژمارە (١٤) لە٢٠٠٧/١٠/٢٢ بریارماندا بە دەرکردنی:

یــاسای ژمــارە(٢٦)ی ســالّــی ٢٠٠٧
یاسای هەموارکردنی پیادەکردنی یاسای باجی دەرامەتی
ژمارە (١١٣)ی سالّی (١٩٨٢)ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان – عێراق

ماددەی یەکەم:

یەکەم: کارکردن بەبڕگە (١٠/ج) لە مادده (١)ی یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی سالّی ١٩٨٢ ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان ڕادەگیرێ.

دووەم: دەستەواژەی (لەغەیری ولاّتە عەرەبیەکان) لە بڕگە (١٠/د) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی سالّی ١٩٨٢ی هەموارکراو لادەبرێ.

سێیەم: ئەم بڕگەیەی خوارەوە دەخرێتە سەر مادده (١) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣) ی سالّی ١٩٨٢ی هەموارکراو و دەبێتە بڕگە (١٠/ج) بۆی:.

بڕگە(١٠/ج): ئەو هاوولاّتییانەی لە ڕۆلّەکانی هەرێمی کوردستانن و لە دەرەوەی عـیراق نیشتەجێن ، وەك نیشتەجێکان بۆ مەبەستی پیادەکردنی ئە م یاسایە حسێب دەکرێن.

ئـــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــــــوردستان
www.mojkurdistan.com

ماددەی دووەم:

یەكەم: كاركردن بە بڕگە (٤)ی ماددە (٢) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەمواركراو ڕادەگیرێ.

دووەم: كاركردن بە بڕگە(٢) لە بڕیاری ژمارە (٥٢٠)ی ساڵی ١٩٨٧ ڕادەگیرێ.

سێیەم: كاركردن بە بڕگە (٢٠)ی ماددە (٧)ی یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەمواركراو ڕادەگیرێ.

چوارەم: بڕیـــاری ژمارە (٧٣)ی ساڵی ٢٠٠٠ هەڵدەوەشێتەوە.

پێنجەم: ماددە (٢) لە بڕیاری ژمارە (٨٦)ی ساڵی ٢٠٠٠ هەڵدەوەشێتەوە.

شەشەم: ماددە (٣) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (٥)ی ساڵی ١٩٩٩ هەڵدەوەشێتەوە.

حەوتەم: ماددە (٤) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (٥)ی ساڵی ١٩٩٩ هەڵدەوەشێتەوە.

هەشتەم: ئەمەی خوارەوە دەخرێتە پاڵ ماددە (٢) و دەبێتە بڕگە(٤) و بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:.

١- باجێك بەرێژەی بەرزبوونەوە لە نرخی خانووبەرە كە فەرز دەكرێ یان ماف بەكارهێنانی خەملێندرابێت بە پێی حوكمەكانی یاسای ژمارە (٨٥)ی ساڵی ١٩٧٨ی خەملاندنی بەهای خانووبەرە و قازانجەكانی یان بەدەلەكەی و كامیان بەســەر خاوەن موڵك پتر دەوەستێ یان خاوەنی ماف دەسكاری كردنیەتی بەهەر ڕێگایەك لە ڕێگاكانی گواستنەوەی موڵكایەتی یاخود چنگ كەوتنی ماف دەسكاری كردنیان یان گواستنەوەی وەك (فرۆشتن و گۆڕینەوە و ڕێككەوتن و دەست هەڵگرتن وبەخشین و لابردنی كۆیەشی و پاكۆكردنی وەقف یاخود بانەوانی) و مامەڵە لەگەڵ كرێچی وەك خاوەن موڵك دەكرێ لە كاتی بەكرێ گرتنی خانوو كە كەوتووەتە بەردەستی بە گرێبەستی بانەوانی وبەم جۆرە حسێب دەكرێ:.

أ- یەكەم(٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) پەنجا ملیۆن دینار لە نرخی خەملێنراوی خانووبەرە كە یا بەدەلەكەی دەبوردرێ وئەم گوژمە پارەیە بەسەر هاوبەشەكاندا بە پێی پشكەكانیان دابەش كرێ ئەگەر خانووبەرەكە بە موڵك كرابێ لە ڕووی كۆبەشییەوە.

ب-ئەوەی لە بڕە پارە لێبوردراوەكە پتر بێ كە لە بڕگەی (یەكەم /١) لەم بەندەدا هاتووە ، بەم ڕێژەیە باجەكە دەیگرێتەوە:.

١- (٣٪) تاكو (٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) پەنجا ملیۆن دینار.

٢- (٤٪) ئەوەی لە (٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) پــــەنجا ملیۆن دینار زیاتر بێ تاكو (١٠٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سەد ملیۆن دینار.

٣- (٥٪) ئەوەی لە (١٠٠ ٠٠٠ ٠٠٠) ســــەد ملیۆن دینار زیاتر بێ تا دەگاتە (١٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سەد و پەنجا ملیۆن دینار.

٤- (٦٪) ئەوەی لە (١٥٠ ٠٠٠ ٠٠٠) سەد و پەنجا ملیۆن دینار زیاتربێ.

ئــــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی كـــــوردستان
www.mojkurdistan.com

٢- ئەگەر گواستنەوەی موڵکداری خانووبەرەکە لەسەر چەند پشکێك لەخانووبەرەکە بوو، ئەوا باجەکە بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسەیە لەسەر هەموو خانووبەرەکە حسێب دەکرێ و بەپێی پشکەکانی کە گوازراونەتەوە بۆگشت خانووبەرەکە وەردەگیرێ.
٣- نابێ مۆڵەتی ئەو مامەڵانەی دەکەونە بەر حوکمەکانی ئەم یاسایە لە ڕێکارەکانی پشکنین و گەڕان بەدوای سەرپێچی یەکانی باج کە بەر لە جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە ئەنجامدراوە هەڵپەسێردرێ.
٤- حوکمەکانی ئەم یاسایە بەدەر لەو لێبوردرانەی کە لە بڕگە (یەکەم/١)دا هاتوون پیادە دەکرێن بەسەر گواستنەوەی موڵکایەتی خانووبەرە یان ماف دەسکاری کردنی کەپێش ئەم یاسایە تەواوبووە و باجەکان یان فەرقی خەملێنراوەکەی کە کەوتۆتەسەریان نەدراوە.

ماددەی سێیەم:

یەکەم: ماددە (١) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (٥)ی ساڵی ١٩٩٩ هەڵدەوەشێتەوە.

دووەم: ماددە (١) لە بڕیاری ژمارە (٢١٩)ی ساڵی ٢٠٠١ هەڵدەوەشێتەوە و ئەمەی خوارەوە جێ ی دەگرێتەوە.

ئەو کەسەی نیشتەجێ یە ئەم لێبوردنانەی خوارەوەی پێ دەدرێ لە هەر ساڵێکی تەقدیری و لەسەربنەڕەتی بارەکەی لەساڵی دەرماتەکەی دا.

١-(٠٠٠ ٥٠٠ ٢) دوو ملیۆن و پێنج سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ ئەو کەسەی موکەلەفە بە ژیاندنی خێزان و ئەگەر ئافرەتی شوو نەکردوو بوو (بێوەژن و تەلاقدراو نەبوو یاخود ئەگەر دەرامەتەکەی لەگەڵ دەرامەتی مێردی تێکەڵ نە کردبوو).
٢-(٠٠٠ ٥٠٠ ٢) دوو ملیۆن و پێنج سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ ژنەکانی یا ئەگەر ژنی ماڵەوە بێ و هیچ دەرامەتێکی نەبێ یان دەرامەتەکەی تێکەڵ بە دەرامەتی هاوسەرەکەی کرابێ.
٣-(٠٠٠ ٣٠٠) سێ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ هەریەك لە منداڵەکانیان بە چاوپۆشین لە ژمارەکانیان.
٤-(٠٠٠ ٢٠٠ ٣) سێ ملیۆن و دووسەد هەزار دیناری عیراقی بۆ خودی بێوەژن یا تەڵاقدراوو(٠٠٠ ٣٠٠)سێ سەد هەزار دیناری عیراقی بۆ هەریەکە لە منداڵەکانیان کە لە ژێر چاودێری ئەون بەشێوەیەکی یاسایی بە چاوپۆشین لە ژمارەیان.
٥-ئەوەی موکەلەفە بە ژیاندن لێبوردەیەکی دیکەی پێدەدرێ کە بڕەکەی (٠٠٠ ٥٠٠) پێنج سەد هەزار دیناری عیراقیە، ئەگەر تەمەنی لە شەست وسێ ساڵ تێپەڕی بێ لەگەڵ ئەو لێبوردەییانەی کە لە بەشەکانی دیکەدا لەم ماددەیەدا هاتوون.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com

ماددەی چوارەم:

یەکەم: مادده(٢) له یاسای باجی دەرامەتی ژمارە(٥)ی ساڵی ١٩٩٩ هەڵدەوەشێتەوە.

دووەم:ماددەی(٣)له بڕیاری ژمارە(٢١٩)ی ساڵی ٢٠٠١ هەڵدەوەشێتەوە.

سێیەم: بڕگەکانی (٦،٧)له بڕیاری ژمارە (٢٩٤)ی ساڵی ١٩٩٩ هەڵدەوەشێنەوە.

چوارەم: کارکردن بە بڕگە(٢) لە مادده(١٣)له یاسای باجی دەرامەتی ژمارە(١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوەی لەجێ دادەنرێ:

باجی دەرامەت دەخرێتە سەر موکەللەف لە بڕی هەر ساڵێکی تەقدیری بەپێی ئەم ڕێژانەی خوارەوە:

١-دەرامەتی تاکی نیشتەجێ دوای پێدانی ئەم لێبوردە یاساییانەی خوارەوە:

أ-(٣٪) تا دەگاتە دوو ملیۆن دینار.

ب-(٥٪)بۆ ئەوەی لە دوو ملیۆن دینار پترە تا دەگاتە (٤)چوار ملیۆن دینار.

ج-(١٠٪) بۆ ئەوەی لە (٤) چوار ملیۆن دینار پترە تا دەگاتە (٦) شەش ملیۆن دینار.

د-(١٥٪) بۆ ئەوەی لە (٦) شەش ملیۆن دینار پترە.

٢-دەرامەتی کەسی نا نیشتەجێ هەمان ڕێژەکانی نیشتەجێ یە، بێ ئەوەی ئەو لێبوردنەو یاسایانە بیگرێتەوە.

٣-باج بە ڕێژەیەکی چەسپاو کە بڕەکەی (١٥٪)یە دەخرێتە سەر قازانجی هەموو کۆمپانیا کاراکان لە هەرێمی کوردستان بە کۆمپانیا تاك و سادەکانیشەوە.

٤-باج بە ڕێژەی (٥٪) لەسەر ئەوەندەی لە (٧٠٠ ٠٠٠) حەوت سەد هەزار دینار زیاترە لە مووچەی فەرمانبەرانی هەرێم وەردەگیرێ بۆ هەموو پلەکانی فەرمانبەریەتی و کەرتی تایبەتی تۆمارکراو بە فەرمی و خاوەن پایەو پلە فەرمانبەری یە تایبەتیەکان.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: بڕیارەکانی ژمارە(١٩٢)ی ساڵی ١٩٩٦و ژمارە(٣٢)ی ساڵی ١٩٩٧و (٦٥،٨٣،١١٢،٤٢١٠)ی ساڵی ٢٠٠٣ هەڵدەوەشێنەوە.

دووەم: بڕگەیەك دەخرێتە سەر مادده (٢)ی یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان – عیراق و دەبێتە بڕگە(٧) بۆی.

٧- کارگەکانی دروستکردنی ئالیك.

سێیەم: دوو بڕگە بەزنجیرەی (٢٧،٢٨) دەخرێنە سەر مادده (٧) لە یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان و بەم جۆرەی خوارەوە:.

ئـــــــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کـــــــوردستان
www.mojkurdistan.com

٢٧- ئۆتۆمبێلی تاكسی (٥) نەفەری و پاسەكانی گواستنەوەی بچووك و گەورەی نەفەران لە ناو شار و لە نێوان شارەكاندا.

٢٨- تراكتۆر و دەڕاسەی كشتوكاڵی و ئۆتۆمبێلی بار هەڵگری بچووك (پیكەپ دەبڵ) یەك تەنی.

چوارەم: كاركردن بە یاسای باجی جێماوەكان (التركات) ژمارە (٦٤)ی ساڵی ١٩٨٥ی هەمواركراو لە هەرێمی كوردستاندا ڕادەگیرێ و میراتگرانی ئەو مردووەی كە لە ماوەی هەڵپەساردنی یاساكە بە بڕیاری ژمارە (٣٢) لە(١٩٩٧/١١/٨) باجیان هاتۆتە سەر لە باجی جێماوەكان (التركات) دەبووردرێن و هۆبەكانی باجی جێماوەكانیش لە فەرمانگەكانی باج لە هەرێم دادەخرێن.

ماددەی شەشەم:

بڕگەی (٢) لە ماددە (٢٧)ی یاسای باجی دەرامەتی ژمارە (١١٣)ی ساڵی ١٩٨٢ی هەمواركراو هەمواردەكرێ و بەم جۆرەی خوارەوە دەخوێنرێتەوە:

(پێویستە لەسەر هەر كەسێكی تۆماركرابێ یا تۆمار نەكرابێ و دەرامەتێكی هەبێ كە باج بیگرێتەوە، ڕاپۆرتێك پێشكەش بكات لە بارەی دەرامەتەكەی خۆی بەر لە ڕۆژی یەكەمی تەمووز لە ساڵی تەقدیری ئەگەر داوای لێ نەكرا بە ئاگادار كردنەوەی نووسراو یان هۆیەك لە هۆیەكانی ڕاگەیاندنەوە پێشكەشی بكا.

ماددەی حەوتەم:

كار بە هیچ دەقێكی یاسایی یا بڕیارێك ناكرێ گەر لەگەڵ حوكمەكانی ئەم یاسایە ناكۆك بێ.

ماددەی هەشتەم:

وەزیری دارایی ئابووری لە هەرێم دا بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانكاری جێبەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسایە دەربكات.

ماددەی نۆیەم:

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی كوردستان

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەكان حوكمەكانی ئەم یاسایە جێبەجێ بكەن.

www.mojkurdistan.com

ماددەی دەیەم:

ئـەم یاسـایە لـە ڕۆژی(٢٠٠٨/١/١)ی تەقـدیری یـەوە جێبـەجێ دەکـرێ و لـە ڕۆژنامـەی فـەرمی (وەقایعی کوردستان) بڵاودەکرێتەوە.

مـەسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان-عێراق

هەولێر
٢٤/گەلاڕێزان/ ٢٧٠٧ کوردی
١٥/تشرینی دووە م / ٢٠٠٧ زایینی
٥ /ذو القعدة/ ١٤٢٨ کۆچی

ئـــەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کــــوردستان
www.mojkurdistan.com

(هۆیە پێویستەکانی دەرچوواندنی)

بە مەبەستی گونجاندنی یاسا لەگەڵ سیاسەتی ئابووری لە هەرێمی کوردستان و لە پێناوی بەدیهێنانی ئامانجەکانی یاساکاری ئابووری تایبەت بە وەبەرهێنان و ئابووری بازاڕ و هاندانی بزووتنەوەی ئاوەدانی و وەبەرهێنانەکان بە شێوەیەکی گشتی و بۆ بەدیهێنانی دادپەروەری و بۆ سووککردنی بارگرانی باج لەسەر شانی هاووڵاتییان ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقایعی کوردستان
www.mojkurdistan.com